

Το σώμα στην πατερική παράδοση (Νικόλαος Γιόφτσιος, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Από τη διδασκαλία του Απόστολου Παύλου προέκυψε ότι η αποστολική παράδοση ενδιαφέρεται μόνο για τον πνευματικό αγώνα των πιστών, χωρίς όμως να κατακρίνει και τη σωματική άσκηση. Τα δεδομένα αλλάζουν, με την εμφάνιση του μοναχισμού. Οι αναχωρητές και ασκητές της ερήμου θέτουν υψηλούς πνευματικούς στόχους και επιδιώκουν να αγωνισθούν πιο σκληρά για να φτάσουν στη χριστιανική τελειότητα. Στόχος τους είναι η αντιμετώπιση των παθών τους και η καταπολέμηση των αμαρτωλών τους πράξεων μέσα από επίπονη άσκηση, νηστεία, και προσευχή. Η μόνη τους επιθυμία είναι ο εξαγνισμός και ο καθαγιασμός του πνεύματος τους (Φλωρόφσκυ, 1993).

Η έξαρση του ασκητικού φαινομένου κατά τον 4ο αι. ερμηνεύτηκε με ποικίλους τρόπους, όπως με την κατάπτωση του ηθικού βίου και της πνευματικότητας των πιστών, εξαιτίας της προσέλκυσης μεγάλου αριθμού νέων μελών, οι οποίοι άρχισαν να στελεχώνουν τις χριστιανικές κοινότητες των πόλεων, με αποτέλεσμα τη χαλάρωση της αυστηρότητας της Εκκλησίας απέναντι σε όσους έπεφταν σε

αυστηρά πνευματικά παραπτώματα. Παράλληλα, η εμφάνιση των αιρέσεων και των σχισμάτων στο σώμα της Εκκλησίας τόνωσαν το ασκητικό φαινόμενο και την τάση επιστροφής στην αγνότητα των πρώτων αποστολικών κοινοτήτων (Φειδάς, 2002).

Η εγκατάλειψη και η αποταγή του κόσμου από πολλούς χριστιανούς πιστούς καθώς και η αναχώρησή τους στην έρημο ή στα όρη της ευρύτερης περιοχής για να αφιερωθούν ολοκληρωτικά στην πνευματική προετοιμασία και την άσκηση, αποτέλεσε την αιτία για τη δημιουργία πολλών ασκητικών και νηπτικών συγγραμμάτων. Στα συγγράμματα αυτά οι μοναχοί-πατέρες διδάσκουν όλους πιστούς ότι έχουν τη δυνατότητα να βιώσουν και οι ίδιοι το αγωνιστικό και ασκητικό φρόνημα. Τους καλεί να συμμετάσχουν σε μια καθημερινή πνευματική πάλη, από την οποία θα κερδίσουν ένα αγαθό και θα διάγουν ένα χριστιανικό βίο (Φειδάς, 2002).

Οι ασκητικοί πατέρες εστίασαν μόνο στην πνευματική άθληση του χριστιανού και όλα τα συγγράμματα τους αφορούν κυρίως την άσκηση του πνεύματος. Ο Μέγας Αντώνιος παίδευσε την ψυχή του στην έρημο και τιθάσευσε τα πάθη του φθάνοντας στα ανώτατα όρια της άσκησης σε σημείο όπου η ψυχή του αγίου μπορούσε να εξέρχεται του σώματός του ενώ βρισκόταν ακόμη εν ζωή. Εντρύφησε πάνω στον αγώνα κατά των παθών και τόνισε ότι εφόσον ο άνθρωπος φροντίζει να θεραπεύσει τις σωματικές του ατέλειες, πολύ περισσότερο πρέπει να φροντίζει για τις ατέλειες της ψυχής του. Επίσης, επισημαίνει ότι είναι επιλογή του ανθρώπου

να ζει σύμφωνα με τη βούληση του Θεού και ότι ποτέ κανείς δεν μπορεί να τον εξαναγκάσει να πράξει κάτι κακό χωρίς τη θέληση του (Φλωρόφσκυ, 1993).

Ο Μέγα Αντώνιος υποστήριξε ότι όσα άτομα καταλαβαίνουν τι είναι η ψυχή, ζουν με σύμφωνα με τον ορθό τρόπο δεν υποκύπτουν στα σωματικά πάθη τους. Η πνευματική άσκηση είναι πολύ σημαντική για τον ασκητή πατέρα καθώς σύμφωνα μ' αυτόν, όποιος αγωνίζεται για τη ψυχή του δεν θα πρέπει να αποθαρρύνεται αν κάτι πάει στραβά. Πρέπει να συνεχίζει την προσπάθεια του και να αγωνίζεται για τη βελτίωση του πνεύματος του. Τονίζει ότι μέχρι και την τελευταία αναπνοή του ο άνθρωπος πρέπει να αγωνίζεται για να νικά τα πάθη της σάρκας για να στεφανωθεί με την αφθαρσία. Ωστόσο, επισημαίνει ότι ακόμα και τα πάθη έχουν κάποια λειτουργία καθώς αν δε υπήρχαν αυτά δεν θα υπήρχε και ο αγώνας για την απόκτηση της αρετής .

Άλλοι πατέρες οι οποίοι μίλησαν για την ανθρώπινη σάρκα είναι οι Τρεις Ιεράρχες, οι οποίοι αγαπούσαν με πάθος τα γράμματα, τη μόρφωση και τις σπουδές και καταδίκασαν τις υποτιμητικές για το ανθρώπινο σώμα αιρέσεις.

Ένας από αυτούς είναι ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος ο οποίος αναφέρει ότι «Και τον βραχύν τούτον και τρίπηχυν και τοσοούτω των αλόγων ελάττωνα κατά την του σώματος ισχύν, υψηλότερον πάντων εποίησε, λογικήν ψυχήν αυτώ χαρισμένος, όπερ εστί μάλιστα τιμής τεκμήριον». Για τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο ο άνθρωπος αποτελεί ένα ενδιαμέσο ον μεταξύ του Δημιουργού και του δημιουργημάτων. Ο

Θεός έδωσε σχέση ισχύς στον άνθρωπο σε σχέση με τα άλλα όντα. Προσδιορίζει τα ανθρώπινα όντα και λέει χαρακτηριστικά ότι «Εκ δύο συγκείμενος ουσιών, της μεν αισθητής, της δε νοητής και εν ουρανώ και εν γη συγγένειαν έχων...». Το σώμα μετά την αδαμική πτώση δε καταστράφηκε, δεν μεταβλήθηκε οντολογικά, δεν απέκτησε φύση διαφορετική από αυτήν που του έδωσε ο Θεός.

Ο Χρυσόστομος απαλλάσσει την ανθρώπινη σάρκα από τους αμαρτωλούς χαρακτηρισμούς τονίζει ότι αποτελεί θεϊκό έργο πλασμένο «καλόν λίαν» και «κατάλληλο» για την απόκτηση της αρετής μέσα από τον πνευματικό αγώνα. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο πατέρα η περιφρόνηση του σώματος δεν έχει καμία θέση στο χριστιανισμό γιατί ο χριστιανισμός αποστρέφεται και πολεμά το σαρκικό φρόνιμα και όχι την καθεαυτή τη σάρκα. Επίσης, ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος συνθέτει το εγκώμιο των μαρτύρων, λέγοντας: «Τοιούτος της Εκκλησίας ο θησαυρός, νέους και παλαιούς έχων μαργαρίτας» και συνεχίζει: «όσα γαρ ουκ ισχύει πλούτος και χρυσίον, τσαύτα ισχύει μαρτύρων λείψανα», τα οποία χαρακτηρίζονται ως «θησαυρός ατίμητος», και καταλήγει: «δια τούτο μάλιστα φιλώ των μαρτύρων τας μνήμας, και ασπάζομαι».

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)